

«Енциклопедія російського життя»

(опорний конспект)

О.Пушкін. «Євгеній Онегін»

Тематика роману:

- життя російського дворянства;
- переосмислення типу романтика (Ленський);
- втілення типу «зайвої людини» (Онегін);
- гармонія внутрішнього світу і душевної чистоти (Татьяна)

Чотири позиції спостереження за героями:

- думки, почуття, вчинки;
- доба, середовище;
- авторська оцінка;
- читацька співучасть

Главное понять, что роман «Евгений Онегин» — не только и не столько «энциклопедия» жизни России в первой трети XIX в., сколько русская картина мира: в ней воплощены, в ней действуют — строя ее сюжет и судьбы героев, образуя ее неповторимый, живой и вечно движущийся облик — те представления о мире, жизни, любви, совести, правде, которые выстраданы Россией, всем огромным опытом, историческим и духовным, ее судьбой и верой. «Евгения Онегина» можно назвать поэтому первым русским «проблемным романом»; на его протяжении Пушкин ставит и решает для себя и для нас — проблему человека.

В. Непоминающий

Онегін – багата від природи людина, однак герой не зміг у житті скористатися сповна своїми обдаруваннями, не вірячи у можливість щось змінити: «Я знаю: век уж мой измерен».

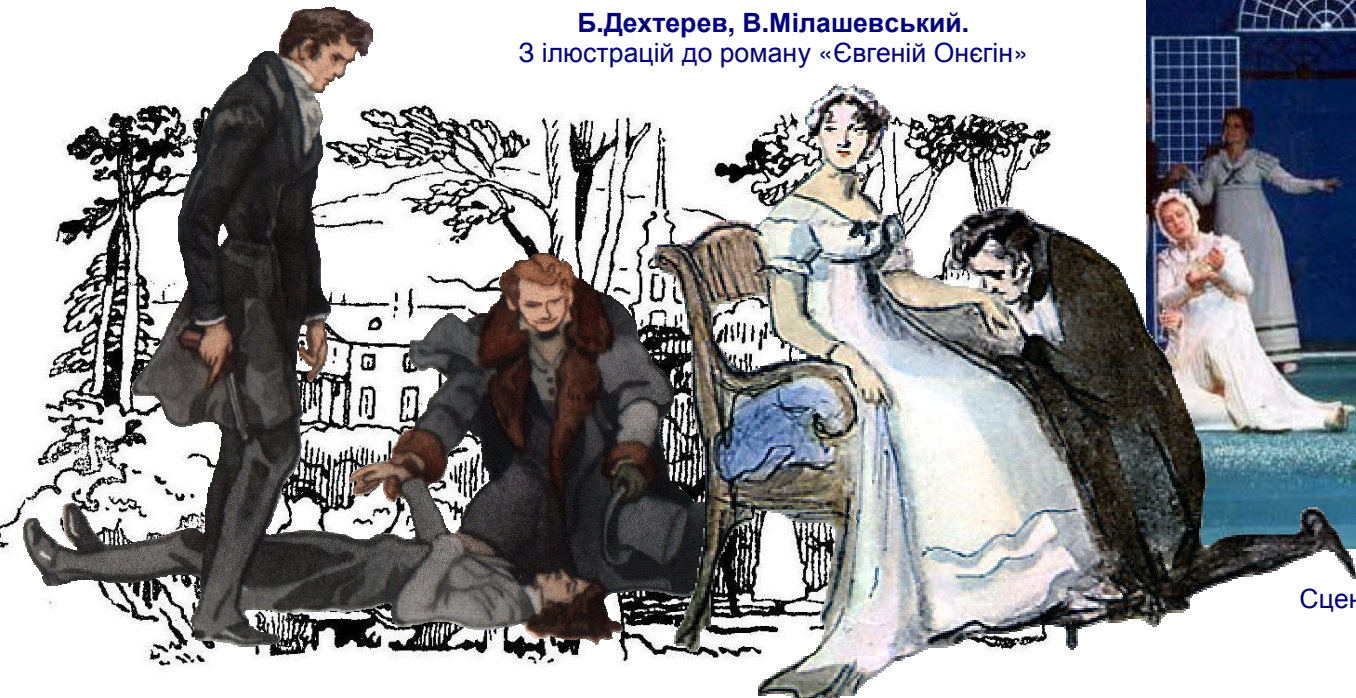
«Зайва людина» (термін належить І.С. Тургенєву) – літературний тип, для якого характерний конфлікт із суспільством, неможливість самореалізації.

Проблематика:

- проблема освіти й виховання;
- літературної творчості;
- вірності в подружньому житті;
- людських взаємовідносин;
- кохання;
- родинних стосунків та ін.

Б.Дехтерев, В.Мілашевський.

З ілюстрацій до роману «Євгеній Онегін»

Сцена з опери П. І. Чайковського «Євгеній Онегін» у постановці московського театру «Нова опера».

«Євгеній Онегін» як роман у віршах

Епічне начало

- Розповідь про події та героїв від імені автора.
- Наявність кількох сюжетних ліній і ряду дійових осіб.
- Дія відбувається протягом значного проміжку часу.
- Збільшення обсягу твору в порівнянні з поемою.
- Орієнтація на зовнішнє зображення життя в його різноманітних проявах.

Ліричне начало

- Глибокий психологізм у розкритті характерів героїв, увага до їх внутрішнього світу.
- Неприхована авторська позиція, емоціональна оцінка по відношенню до подій, героїв, дійсності.
- Авторські відступи, що стосуються різних проявів людського життя.
- Відступи від прямолінійного сюжету, вільний перехід у різні часи, в простори.
- Віршована форма.

Сам Пушкін визначав жанр свого твору як «вільний роман», полемізуючи з класицистами, відмовляючись від будь-яких канонів, правил, регламентацій. У цьому Пушкін був близький до романтиків, однак, не відмовляючись від здобутків романтиків, він створював уже не романтичний, а перший російський реалістичний роман, де вже яскраво виявилися *рис* **реалізму**.

- показ впливу середовища на людину;
- сприйняття особистості в соціально-історичному плані;
- достовірність зображення;
- змалювання типових героїв у типових обставинах.

«Онегінська строфа»

14 рядків

абаб **ввгг** деед **єє**

«Онегінська строфа» **тяжіє нерідко до сонету**, відзначається внутрішньою самостійністю і разом з тим «відкритістю», що давало можливість авторові розвивати одну й ту саму тему від строфи до строфи, змінювати тему, переключаючи увагу читачів на різні предмети, робити екскурси із сучасного в минуле. «Онегінська строфа» виявилася надзвичайно гнучкою, вона дозволяла говорити як про явища реальної дійсності, так і про переживання героїв, про життя людей взагалі. «Онегінська строфа» звучить то схвильовано напружено, то іронічно, то трагічно, то філософськи. Тон оповіді весь час змінюється, тримаючи увагу читача в постійній напрузі.

Євгеній Онегін як літературний тип

духовне обличчя
О.Пушкіна

узагальнений образ
представника покоління
дворянської інтелігенції
20-х рр. XIX ст.

М. Кузьмін. Онегін на балу. Пушкін і Онегін.
Пушкін серед декабристів (ілюстрація до X глави роману)

Б.Дехтерев. З ілюстрації до роману «Євгеній Онегін»

Евгений – «благородный» (греч.)

У него сильно развита интуиция, и он ею пользуется. Кажется, он дремлет, погруженный в свой внутренний мир, однако замечает все вокруг.

Евгений честно трудится, но работа не захватывает его целиком. Не лишен честолюбия и не упустит случая продвинуться в карьере, тем более, если это увеличивает его благосостояние.

Система его нравственных ценностей никогда не бывает четкой и ясной.

Впечатлительность приводит его к идеализированию и впоследствии – к сильным разочарованиям.

Владимир

Владимир умен, трудолюбив, настойчив в достижении цели. Он восприимчив к знаниям, обладает прекрасной памятью.

Он увлечен своей работой, в случае необходимости отрывается от нее с досадой.

Владимир активен, приветлив, доброжелателен.

В женщине Владимир ценит романтические качества.

Если в его жизни есть творчество, он расцветает, раскрывается в блеске. Тут легче всего могут проявиться его широкий ум, хотя и лишенный подлинной глубины, его доброта.

Світобачення образів твору

взьми усе
від життя

Онегін
батько Онегіна
дядько Онегіна
батьки Татьяни
Ольга

перетвори світ
своєю високою моральністю

поет
Татьяна
Ленський

Татьяна – «устроительница» (греч.)

Нервная, неуравновешенная. Природа одарила ее удивительной интуицией. Таня неспокойна, подвижна и непостоянна. Способна анализировать обстоятельства, быстро все схватывать, умна, но часто увязает в мелочах, пропускает серьезные вещи. Имеет хорошую память, но запоминает только то, что ее интересует.

Ольга

Серьезная, обидчивая, вдумчивая девочка. Ольга обладает холодным расчетливым умом, придерживается строгих норм морали, ничего не прощает и всегда сумеет напомнить о давних провинностях.

Ольга отрицательно относится к слабости, сентиментальности, бурному выражению чувств, но если ей кто-то понравился, она не держит это в тайне.

(Из книги «Тайна вашего имени»)

М.Кузьмін. Онегін і Татьяна (сцена в саду). Онегін і Ленський.
Остання зустріч Онегіна з Татьяною